

**FORSVARETS
EFTERRETNINGSTJENESTE**

KASTELLET - 2100 KØBENHAVN Ø
TELEFON (01) 11 22 31

RECEIVED

P. II. (NATO)

Nr. 1570/79

Dato: 10. december 1979

(Bedes anført ved henvendelser)

Til Statsministeriet
Udenrigsministeriet
Forsvarsministeriet

Emne: Sovjetisk kampagne i TNF-sagen.

Bilag: Sovjetisk kampagne over for de nordiske lande i TNF-sagen.

Hoslagt tilsendes til orientering den under bilag nævnte oversigt, der vil blive optaget i "Efterretningsoversigt, november 1979", som udsendes ca. 15 DEC.

EB

P. Ilse,
kontorchef.

2/5, ✓

105 I 402/3

Sovjetisk kampagne over for de nordiske lande i TNF-sagen.

TTJ

De sovjetiske pressekommentarer om Skandinavien har i november måned næsten udelukkende drejet sig om TNF-beslutningen. De to førende sovjetiske aviser Pravda og Izvestija har i sidste del af november dagligt haft artikler om modstanden mod NATOs planer i en fast rubrik med overskriften "Nej til raketter, for forhandlinger", og artikler om protester fra Oslo, København og Helsingfors har været en næsten daglig foretelse.

Danmark.

I en APN-kommentar den 23. november blev Danmark og Norge sammen med Tyrkiet omtalt som "NATOs afvigerlande". Begrundelsen var, at disse lande havde nogenlunde samme holdning til spørgsmålet om stationering af kernevåben på deres territorier.

Karakteristisk for den sovjetiske pressekampagne er de mange opfordringer fra forskellige nationale organisationer om at standse oprustningen. Således bragte Izvestija den 24. november en opfordring fra "Danmarks demokratiske Kvindeforbund" om at protestere imod NATOs planer og således tvinge den danske regering til at hindre en vedtagelse på NATO-mødet i december.

Efter den danske regerings beslutning om at gå ind for en udsættelse af en TNF-moderniseringsbeslutning bragte TASS den 26. november en omtale af beslutningens vedtagelse i den socialdemokratiske folketingsgruppe. TASS skrev derimod intet om regeringens krav om, at Sovjetunionen inden for 6 måneders-perioden klart skulle tilkendegive, at man omgående

ville standse al videre produktion og stationering af SS-20 og Backfire og erklære sig rede til reelle nedrustningsforhandlinger. Forsvarsminister Poul Søgaard blev citeret for en udtalelse om, at amerikansk kritik af den socialdemokratiske beslutning ikke ville påvirke regeringens afgørelse. Forespørgselsdebatten i Folketinget den 27. november omtalte TASS i uddrag. Man gengav dele af udenrigsministerens begrundelse for regeringens forslag, stadig uden at nævne kravet til Sovjetunionen. Repræsentanter fra VS, SF samt de Radikale og Retsforbundet blev omtalt for udtalelser, der gik imod NATOs planer.

Den 29. november skrev TASS, at de amerikanske strateger ønskede af deployere "euromissiler" i Europa for derpå at kunne forhandle ud fra en styrkeposition. Derfor var USA utilfreds med Danmark og søgte at blokere det danske initiativ. Men ideen med umiddelbare forhandlinger "støttes af brede offentlige kredse i Europa", skrev TASS.

Den danske Komité for Samarbejde om Fred og Sikkerhed havde ifølge TASS 2. december holdt et internationalt møde, hvor sikkerheds- og nedrustningseksperter fra en række europæiske lande, bl.a. Sovjetunionen, havde udtalt sig imod "de farlige planer" om at deployere raketter i Vesteuropa.

Danmark-Norge.

Izvestijas Skandinavien-korrespondent Jurij Goloschubov skrev den 4. december, at der i de nordiske lande var en voksende bevægelse i offentligheden imod NATOs farlige planer. Denne bevægelse havde et særligt aspekt i de to NATO-lande Danmark og Norge.

Højtstående NATO-folk søgte at tvinge de to lande til at solidariser sig fuldstændigt med planerne om våben "modernisering", hed det i Izvestija, der lagde hovedvægten i artiklen på masse møder, manifestationer, indsamlinger af underskrifter og henvendelser til parlamenterne og regeringerne i Danmark og Norge. Goloschubov skrev, at den skandinaviske offentlighed værdsatte de sovjetiske fredsinitiativer, fremsat af Brezhnev i Berlin, højt.

Disse strømninger i offentligheden kunne "ikke undgå at øve indflydelse på indstillingen hos politiske partier og hos en række statsmænd, der gik ind for NATOs "moderniseringsplaner", skrev Izvestija, der som eksempel fremhævede de udenrigspolitiske debatter i det norske storting og det danske folketing. Det største danske parti - Socialdemokratiet - havde således anbefalet en 6 måneders udskydelse af beslutningen, et forslag der fandt støtte hos størstedelen af Folketingets medlemmer og derpå blev fremlagt af regeringen. Den danske forsvarsminister havde udtrykt ønske om, at andre NATO lande ville indtage samme holdning til Danmark. Goloschubov oplyste, at Washington var uforstående over for den danske holdning.

Hvad Norge angik, var beslutningen endnu ikke truffet, men der var voksende modstand i landet og stærk opposition i det regerende arbejderparti mod NATO-planerne, hed det i Izvestija. Det var karakteristisk, at Danmark og Norge, i en situation med pres fra Pentagon og NATO-topfolk, "resolut holder fast ved deres traditionelle politik om ikke at tillade placering af kernevåben på deres territorier i fredstid". En konsekvent opretholdelse af denne politik har uden tvivl bidraget til en

styrkelse af freden og stabiliteten i Nordeuropa, skrev Goloschubov.

Finland-Sverige.

Også Finland og Sverige er fra sovjetisk side blevet inddraget i TNF-problematikken. Den autoritative sovjetiske signatur Jurij Kommissarov har i et finsk tidsskrift, Suomen Kuva-lehti, understreget, at Sovjetunionen ikke kunne undgå at tage hensyn til, at de nye mellemdistanceraketter, NATO vil placere i Vesteuropa, kan udgøre en trussel mod de nordvestlige dele af Sovjetunionen. Kommissarov mindede endvidere om, at neutrale lande som Finland og Sverige måtte hindre krigsførende staters krænkelse af deres områder. Endelig henviste Kommissarov, ifølge den finske avis Hufvudstadsbladet, til, at Finland og Sovjetunionen ifølge Venskabs-Samarbejds- og Bistandspagten af 1948 (VSB) havde bundet sig til visse forholdsregler i tilfælde af en situation, hvor et af landene skulle blive udsat for væbnet angreb fra Tyskland eller anden dermed forbunden stats side.

Kommissarov-artiklen synes at ville præcisere, at sovjetiske områder, der grænser direkte op til nordiske lande, berøres af NATOs planlagte modernisering. Det er et forhold, som den finske præsident Kekkonen bl.a. var inde på i maj 1978, hvor han udtalte sin bekymring for, hvorledes neutrale stater skulle kunne hindre krænkelse af deres luftrum i en konflikt-situation, hvor krydsermissiler kunne blive anvendt af stormagter.

For den konstaterede sovjetiske pressekampagne i TNF-sagen

gælder det, at den er udtryk for Sovjetunionens forsøg på at få opinionen og dermed de politiske beslutningstagere til at reagere imod NATOs planer om kernevåbenmodernisering. Dette er især tydeligt over for NATO-landene Danmark og Norge. Men også over for lande som Finland og Sverige har man fra sovjetisk side villet pointere, at ingen af de nordiske lande kan lades uberørte af en evt. NATO-beslutning. Henvisningen til VSB-pagten mellem Finland og Sovjetunionen i den halvofficielle Kommissarov-artikel må betragtes som de tydeligste tilkendegivelser af mulige sovjetiske reaktionsmuligheder over for et nordisk land. Foreløbig synes det dog mest rimeligt at betragte henvisningen, ikke som varsel om nogen handling af militær art, men som en politisk tilkendegivelse, der i lighed med de øvrige sovjetiske TNF-kommentarer har til hensigt at påvirke den offentlige opinion i de nordiske lande.

TNF - KAMPAGNEN GENERELT. HEM

Den sovjetiske kampagne mod planerne om modernisering af NATOs mellemdistancevåben har i løbet af november måned også generelt antaget et omfang og en intensitet, som forekommer større end selv kampagnen mod neutron-"bomben", og kan snarest sammenlignes med kampagnen mod Kina under den kinesisk-vietnamesiske krig i februar-marts 1979.

Sovjetunionen ses således at have taget hele det propagandistiske instrumentarium i brug: En lang række autoritative artikler i den sovjetiske presse sideløbende med daglige referater/citater af modstandere mod NATO-planerne; dertil dag-

lige udsendelser fra den sovjetiske radio og endelig aktivering af frontorganisationerne i alle deres forgreninger samt af de ortodokse kommunistpartier. På højeste niveau har TNF været et af de vigtigste temaer i politibureau-medlemmernes taler.

Når intensiteten er blevet så betydelig, skyldes det antageligt, at kampagnen er startet ret sent i forhold til det besluttende NATO-møde i december. Hvorfor dette har været tilfældet lader sig ikke uden videre forklare. Måske har TNF-spørgsmålet været overskygget af problematiken omkring SALT II.

Indholdsmæssigt har den sovjetiske kampagne rummet de samme elementer og den samme argumentation som i oktober. En særlig betoning er dog lagt på påstanden om, at Vesten med sin eventuelle beslutning tilstræber strategiske overlegenhed, ligesom det hævdes, at der fra vestlig side er lanceret en omfattende og uhemmet propagandakampagne, hvis formål er at vildlede befolkningerne og lægge pres på de enkelte NATO-landes regeringer. Endelig synes der også at være gjort en særlig anstrengelse for at sætte ind over for det vestlige argument, at deployeringen først vil finde sted om 3 - 4 år, idet den sovjetiske propaganda stærkt betoner, at alene det at træffe beslutningen, er at vidnesbyrd om, at NATO vil forhandle ud fra et - uacceptabelt - styrkeprincip.

I forbindelse med udtalelse, fremsat af Gromyko på en pressekonference i Bonn den 24. november, opstod det indtryk, at Sovjetunionen i tilfælde af en bekræftende NATO-beslutning ikke længere ville være parat til at forhandle.

Dette forekom dog at være en udtalelse

for vidtgående fortolkning, hvilket nu også ses bekræftet - først og fremmest af communityet fra Warszawa-pagt-udenrigsministermødet i Østberlin den 5.-6. december. Heri hævdes det, at vedtagelsen af en beslutning om at producere og deployere de nye våben "og gennemførelsen af en sådan beslutning ville ødelægge grundlaget for forhandlinger".

Den skærpede sovjetiske sprogbrug må derfor mest nærliggende fortolkes som et udtryk for, at Sovjetunionen naturligvis vil finde det mest fordelagtigt, hvis det kunne lykkes at afværge, at NATO-beslutningen overhovedet bliver truffet.

De små Warszawa-pagt-lande har i varierende grad deltaget i den sovjetiske kampagne. Stærkest har DDR markeret sig, hvor en underskriftindsamling startede den 26. oktober til støtte for de forslag, der fremlagdes af Leonid Brezhnev den 6. oktober (i DDR omtalt som Brezhnevs Berlin-initiativ). Ifølge beslutning fra nationalrådet for Den nationale Front (paraplyorganisation for landets politiske partier) skulle alle DDR-borgere over 14 år have mulighed for at udtrykke deres støtte til Brezhnevs forslag ved at underskrive en "Willenserklæring". Efter en måneds intens kampagne kunne formanden for nationalrådet, professor Erich Correns, meddele, at over 13 mio. DDR-borgere havde underskrevet erklæringen. Dette svarer til 96% af befolkningen i alderen over 14 år.

I modsætning hertil skal der, ifølge pålidelig underretning, i den ungarske partiledelse herske en del skepsis med hensyn til de sovjetiske forslag. Dette skyldes dels deres propagandistiske karakter, dels at de ifølge ungarsk vurdering må forekomme for utilstrækkelige til, at man kan forvente en væst-

lig accept. Det kan ikke udelukkes, at når en sådan kritisk vurdering får lov at "sive ud", kan baggrunden være, at Ungarn vurderer, at dets egne nationale interesser er bedst varetaget ved opretholdelsen af den vestlige fortolkning af de militære balanceforhold i Europa.